

Катерина САХАРОВА

Національна академія державного управління

при Президентіві України

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Досліджуються методичні підходи до оцінювання інтелектуального потенціалу, аналізуються можливості їх застосування на рівні територіальних громад. Обґрунтовуються зарубіжні та вітчизняні методи оцінювання інтелектуального складника. Стверджується, що необхідно розробляти методику оцінювання показників інтелектуального потенціалу за значенням інтелектуального потенціалу певної статевовікової та професійно-кваліфікаційної групи, що перебуває у функціональній залежності від значення інтелектуального потенціалу територіальної громади, віку, рівня кваліфікації, а також кількості людей, що належать до певної групи зайнятості на цій території. Така методика дозволить сформулювати вихідну та необхідну матрицю інтелектуального потенціалу громади, виявити їх невідповідність – розрив – і тим самим розробити корекційні заходи стосовно його скорочення, що дозволить знизити соціально-економічні втрати в процесі сталого розвитку території.

Ключові слова: інтелектуальний потенціал, розвиток, територіальна громада, оцінювання інтелектуального потенціалу.

Порядок денний сталого розвитку до 2030 р., до якого Україна приєдналася спільно з іншими країнами світу, встановлює зобов'язання на глобальному рівні стосовно людського розвитку та його складової частини – інтелектуального потенціалу. Прогрес щодо всіх цілей сталого розвитку, запорукою якого є глибокі та системні реформи, неодмінно сприятиме підвищенню рівня людського розвитку в Україні. Наявна інтелектуальна спроможність, високий рівень інтелектуального потенціалу створюють умови для економічного зростання території, поліпшення екології і якості життя людей.

Інтелектуалізація територіального розвитку цікавить таких учених, як: О. Бобровська, М. Малик, В. Савчук, Р. Сущенко та ін.

Мета дослідження – проаналізувати методичні підходи до оцінювання інтелектуального потенціалу територіальних громад.

У зарубіжній та вітчизняній практиці існує декілька методичних підходів, які можна взяти за основу для розробки авторської методики оцінювання інтелектуального потенціалу територіальної громади (таблиця).

Розглянемо методику, призначені тією чи іншою мірою для оцінювання інтелектуального розвитку населення.

Методика оцінювання людського розвитку. Починаючи з 1990 р. у межах Програми розвитку ООН (UNDP) публікуються доповіді про розвиток людини. У першому докладі сформульовано основну думку цієї програми: «... головна мета і сенс економічного та суспільного прогресу полягають не у прискоренні розвитку ринкової економіки, а в забезпеченні кожній людині можливостей реалізувати свій потенціал і мати здорове, повноцінне, творче, активне життя. Кожна людина являє собою особистість, яка розглядається як головний пріоритет суспільного розвитку і як активний учасник соціально-економічної політики» [2].

Експерти ООН у межах концепції розвитку людського потенціалу, яка ставить людину в центр суспільної прогресії і розглядає економічне зростання не як мету, а як засіб для розвитку людського потенціалу, розробили показник – індекс розвитку людського потенціалу, який є одним з основних параметрів ефективності

*Local Government***Методики оцінювання інтелектуального складника сталого розвитку**

Автори	Показник	Індикатори, на основі яких проводиться оцінювання
Експерти Програми розвитку ООН	Індекс розвитку людського потенціалу, з 2013 р. – індекс людського розвитку (ІЛР)	Передбачена тривалість життя; досягнутий рівень освіти; дійсний обсяг ВВП на людину (у доларах США)
Експерти Програми розвитку ООН	Індекс розвитку інтелектуального потенціалу	Середня тривалість навчання зайнятого населення; повнота охоплення початковою, середньою та вищою освітою; кількість аспірантів у розрахунку на 100 тис. зайнятих; кількість досліджень і розробок у розрахунку на 100 тис. зайнятих; частка внутрішніх витрат на дослідження та розробки (у % від ВВП)
Експерти Всесвітнього банку	Програма «Знання для розвитку» (знання за розвиток – К4D), 2004 р.; індекс економіки знань	Інституціональний режим: рівень тарифних та нетарифних бар'єрів; якість регулювання економіки; ступінь виконання законів та ін. Освіта: грамотність дорослого населення; співвідношення зареєстрованих школярів та студентів до кількості осіб відповідного віку тощо. Інформаційна та комунікаційна інфраструктура: кількість телефонів; кількість персональних комп'ютерів; кількість користувачів інформаційно-комп'ютерних технологій серед населення. Інновації: кількість наукових працівників, зайнятих у сфері науково-дослідної та конструкторської роботи; кількість зареєстрованих патентів; кількість опублікованих статей у науково-технічних журналах і т.д.; частка витрат на науково-дослідну та конструкторську роботу у ВВП; Кількість дослідників / абсолютна / на 10 000 зайнятих. Науковіддача: показник ВВП на одне зайняття (продуктивність національної економіки); індекс конкурентоспроможності, розрахований на Всесвітньому економічному форумі; частка високотехнологічного експорту в загальному товарному експорті країни

економіки тієї чи іншої країни. Концепція базується на тому, що враховує не тільки економічні показники, але й соціальні, такі як: рівень охорони здоров'я, освіта. Цей індекс визначається на основі трьох показників: 1) індекс очікуваної (при народженні) тривалості життя (довголіття); 2) індекс досягнутого рівня освіти, що вимірюється як загальний показник грамотності дорослого населення та сукупної частки тих, хто навчається; 3) індекс життєвого рівня, що вимірюється у доларах США як реальний ВВП на душу населення (паритет купівельної спроможності (ПКС)).

Очікувана тривалість життя (при народженні) – це кількість років, які може прожити новонароджений, якщо протягом його життя рівень смертності відповідатиме рівню, який мав місце при його народженні. Відсоток грамотного дорослого населення – це частка населення віком від 15 років і старше, що може з розумінням ознайомитись і написати короткий простий текст, який стосується

повсякденного життя. Валовий контингент учнів – кількість осіб, що навчаються, певного рівня навчання, незалежно від того, що вони належать до вікової групи, яка відповідає цьому рівню. Реальний валовий національний дохід на душу населення (ПКС в доларах США) – показник валового національного доходу на душу населення країни, конвертований у долари США, з урахуванням ПКС валюти країни. ПКС – грошова одиниця цієї валюти, необхідна для купівлі аналогічної корзини товарів і послуг, яку можна закупити на долар США у США. ПКС дозволяє здійснити типове порівняння дійсних рівнів цін з урахуванням тимчасової динаміки, тоді як обмінний курс може сприяти підвищенню або зниженню купівельної спроможності.

Значення ІЛР змінюється в межах від 0 до 1. ІЛР, що дорівнює 1, буде мати країна, у якій середня тривалість життя 85 років, валовий національний дохід на душу населення (за ПКС) становить 40 000 дол. США, 100 % дорослих є грамотними, а всі, хто досяг відповідного віку, відвідують початкову або середню школу, або навчаються у вищому або середньому спеціальному навчальному закладі. Найближчою до цього показника є Норвегія, ІЛР якої становив 0,949 (за даними 2016 р.). ІЛР, який дорівнює 0, буде мати країна, у якій середня тривалість життя 25 років, валовий національний дохід на душу населення (за ПКС) становить 100 дол. США, 100 % дорослого населення неграмотні та ніхто не отримує ніякої освіти. Найближчою до цих характеристик сьогодні є Центрально-Африканська Республіка, ІЛР якої становить 0,352 (за даними 2016 р.) [2].

У 2010 р. сімейство індикаторів, які вимірюють ІЛР, розширили, а сам індекс істотно скоригували. На додаток до використовуваного ІЛР ввели три нові індикатори: ІЛР, скоригований з урахуванням соціально-економічної нерівності, індекс гендерної нерівності та індекс багатовимірної бідності.

Залежно від значення ІЛР країни прийнято класифікувати за рівнем розвитку: дуже високий (42 країни), високий (43 країни), середній (42 країни) і низький (42 країни).

За 2017 р. Україна отримала значення ІЛР 0,751, що є нижчим за середнє значення для країн у групі з високим ІЛР, який становить 0,757, та нижчим за середнє значення для країн Європи та Центральної Азії, що становить 0,771. У період 1990 – 2017 рр. очікувана тривалість життя при народженні в Україні збільшилася на 2,3 роки, очікувана середня кількість років навчання збільшилася на 2,2 роки, а середня кількість років навчання зросла на 2,6 років. Останнім часом рівень життя в Україні, що визначається валовим національним доходом на душу населення, дещо зріс: приблизно на 9 % у 2015 – 2017 рр. [2].

ІЛР – показник, застосовний до міждержавного порівняння. Він має в основному соціально-економічний характер, оскільки оцінюються такі явища, як стан умов життя (охорона здоров'я, екологія), охоплення навчанням та рівень освіти (освітня сфера), розмір ВВП (незважаючи на те що це економічний показник, у цьому випадку він характеризує можливість поліпшити умови життєдіяльності). Якщо показник ІЛР використовується для розрахунків не за країнами, то він здебільшого модифікується.

Розглянута методика є однією з основних визнаних методів оцінювання розвитку людського потенціалу. У своєму вихідному варіанті вона не може бути застосована для вимірювання інтелектуального потенціалу територіальної громади, але принципи, закладені в ній, служили орієнтиром під час розробки авторської методики оцінювання інтелектуального потенціалу громади. Більш того експерти ООН під впливом процесів інтелектуалізації економічного розвитку запропонували інший індекс – індекс розвитку інтелектуального потенціалу.

Методика оцінювання розвитку інтелектуального потенціалу. Для оцінювання значення знань у матеріальному добробуті розроблений спеціальний

Local Government

індекс – індекс розвитку інтелектуального потенціалу, заснований на п'яти показниках, що характеризують ключові аспекти інтелектуального потенціалу:

- 1) середня тривалість навчання зайнятого населення (індикатор досягнутої освіти);
- 2) повнота охоплення початковою, середньою та вищою освітою (поточний індикатор освіти, тісно пов'язаний із витратами на освіту);
- 3) кількість аспірантів у розрахунку на 100 тис. зайнятих (індикатор цільової підготовки наукових кадрів);
- 4) кількість зайнятих дослідженнями та розробками в розрахунку на 100 тис. зайнятих (індикатор масштабів зайнятості науковими дослідженнями);
- 5) частка внутрішніх витрат на дослідження та розробки у відсотках від ВВП (індикатор інтенсивності наукових досліджень) [4].

Індекс розвитку інтелектуального потенціалу розраховується як середнє значення арифметичних індексів п'яти перелічених показників, кожен із яких розраховується за стандартною формулою індексів окремих показників людського розвитку. Цей індекс також є інтегрованим показником, але більш спеціалізованим, він відображає розвиток двох взаємозв'язаних сфер життя суспільства – науки та освіти. Ці сфери безпосередньо впливають на стан інтелектуального потенціалу. Ця методика, на нашу думку, повною мірою відповідає своєму призначенню, що відображає розвиток наукової діяльності та системи освіти, проте в ній недостатньо точно розмежовано значення таких показників, як: витрати на освіту, чисельність студентів ЗВО та включення в процес навчання інших верств населення. Крім того, під час розрахунку індексу розвитку людського потенціалу, а також індексу розвитку інтелектуального потенціалу не враховується вплив розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, тоді як на сучасній стадії економічного розвитку вони значно впливають на реалізацію господарських процесів на всіх рівнях.

В останні роки створено такі методики розрахунку індикаторів розвитку економіки знань: методика виміру процесів «економіки знань», методика оцінювання місця країни в сучасному науково-технологічному просторі тощо. Розглянемо їх, оскільки вони відображають сучасні процеси інтелектуалізації сталого розвитку.

Методика виміру процесів економіки знань. У 2004 р. Всесвітній банк, що розробляє програму «Знання для розвитку», запропонував комплексний підхід до виміру процесів економіки знань. Ця методика оцінює також готовність тієї чи іншої країни до переходу на модель розвитку, засновану на знаннях. Згідно з програмою K4D пропонується комплекс із 76 показників, які дозволяють порівнювати окремі показники різних країн, а також середні показники, що характеризують групу країн. Порівняння можна проводити як за окремими показниками, так і за агрегованими індикаторами, що характеризують такі ключові характеристики:

- 1) інституціональний режим, який дає мотиви ефективного використання існуючого та нового знання та розвитку підприємництва. Він характеризує «правила гри» в економіці, тобто те, наскільки економічне та правове середовище сприяє створенню, розподілу та застосуванню знань у його різних напрямках. У межах цього індикатора використовуються такі показники: рівень тарифних та нетарифних бар'єрів, якість регулювання економіки, ступінь виконання законів тощо;
- 2) ступінь освіченості населення та наявність у нього навиків зі створення, поширення та використання знань. Оцінюється за допомогою таких показників: грамотність дорослого населення; відношення зареєстрованих школярів та студентів до кількості осіб відповідного віку та ін.;
- 3) інформаційна та комунікаційна інфраструктура, яка сприяє ефективному

поширенню та переробці інформації. Для оцінювання цього індикатора використовуються такі показники, як: кількість телефонів, кількість персональних комп'ютерів, кількість користувачів інформаційно-комунікаційними технологіями серед населення та інші подібні показники;

4) національна інноваційна система, що включає в себе фірми, дослідні центри, університети, консультаційні та інші організації, які приймають і адаптують глобальне знання для місцевих потреб і створюють нове знання та засновані на ньому нові технології. Вимірюється за допомогою таких показників, як: кількість наукових працівників, зайнятих у сфері науково-дослідної роботи та конструкторських розробок, кількість зареєстрованих патентів, кількість опублікованих статей у науково-технічних журналах тощо.

Програма К4D пропонує два загальних індекси – індекс економіки знань та індекс знань. Індекс економіки знань – це середній індекс із чотирьох індексів: індекс інституціонального режиму, індекс освіти, індекс інновацій, індекс інформаційних технологій та комунікацій. Індекс знань – це середня величина трьох останніх індексів. Індекс економіки знань дозволяє оцінити готовність країни вступити в ту стадію розвитку, яка супроводжується вступом до економіки, заснованої на знаннях. Ці індекси підраховуються для окремих країн світу, для груп країн і всього світу в цілому [4].

Розглянута методика розроблена з метою оцінювання сучасних тенденцій становлення та розвитку економіки знань. Вона має кілька модифікацій, і в тих чи інших формах відображає процеси інтелектуалізації та підвищення значення інформаційно-комунікаційних технологій для соціально-економічного розвитку. Оцінка в цьому випадку ведеться на рівні держав, проте за певної модифікації методика може бути використана і для регіонального порівняння. Перевагою цієї методики є врахування значної кількості факторів, що впливають на становлення та розвиток економіки знань, але практичне застосування ускладнюється відсутністю повноти інформації за показниками, які характеризують ці фактори, даними, які можуть надавати органи, що централізовано здійснюють статистичний облік. Обумовлено це тим, що нові явища вимагають розробки нових показників, що характеризують їх, однак існує певний тимчасовий лаг між тим, коли явище мало місце, і тим, коли збираються дані, які відображають це явище за період, що дозволяє виявляти тенденції, на основі яких можна оцінити важливість тих або інших факторів. На цьому етапі – становлення та початку розвитку – важливо застосовувати методику, яка також відображає основні характерні для економіки знань явища, але за наявних статистичних ресурсів.

Останнім часом оцінюється індекс соціального розвитку – цілісна оцінка соціального розвитку країни незалежно від економічних чинників. Індекс складається із показників навколишнього середовища та соціального розвитку, об'єднаних у три напрями соціального прогресу: базові людські потреби, добробут та можливості. Індекс соціального розвитку 2017 р. охоплює дані 128 країн за 50 показниками, що становить 98 % усього населення світу. Він органічно доповнює показник ВВП та інші економічні індикатори для окреслення більш цілісного уявлення про загальну продуктивність країни. Соціальний розвиток визначається як здатність суспільства задовольняти основні потреби своїх громадян, створювати будівельні блоки, що дозволяють громадянам поліпшити своє життя, а також умови для окремих осіб і громад для реалізації їхнього потенціалу.

У 2017 р. Україна опинилася на 64-й сходинці за рівнем життя серед 128 країн світу (7 457 дол. США ВВП на душу населення), про що свідчать результати дослідження, розробленого американською неурядовою організацією

Local Government

Social Progress Imperative за підтримки Deloitte [1]. Індекс визначає рейтинги країн на базі показників, що безпосередньо впливають на якість життя людей. Деякі із цих показників мають безпосереднє відношення до інтелектуального потенціалу суспільства.

Результати індексу соціального розвитку у 2017 р. свідчать про те, що країни досягають суттєво різного соціального прогресу навіть за однакового рівня ВВП на душу населення. Зокрема, країна з високим рівнем ВВП може мати гарний рівень соціального розвитку за всіма показниками, проте розвиватися гірше, ніж країни з таким самим доходом, і навпаки. Результати цього річного дослідження свідчать про таке: по-перше, є безперечний та вагомий зв'язок між індексом соціального розвитку та ВВП на душу населення; по-друге, зв'язок між економічним та соціальним розвитком не є прямо пропорційним. У країн із нижчим доходом невеликі зміни у ВВП на душу населення супроводжуються значними досягненнями в соціальному розвитку. Коли ж країни досягають високого рівня доходу, динаміка розвитку уповільнюється.

Україна, посівши 64-ту сходинку зі 128, увійшла до групи країн, у яких розвиток вищий за середній (минулого року Україна посіла 63-тю сходинку серед 133 країн). Серед країн СНД Україна поступилася тільки Вірменії (59-те місце), яка за рік продемонструвала значний прогрес; на третьому місці – Білорусь (65-те місце); на четвертому – Росія, яка так само, як і Вірменія, показала суттєвий прогрес. Остання сходинка серед країн СНД дісталася Таджикистану (92-ге місце). Загалом країни пострадянського простору показують низький рівень усіх показників, зокрема значний регрес спостерігається у сферах: «доступ до вищої освіти», «толерантність» та «якість навколишнього середовища».

Усі показники соціального розвитку України залишилися переважно на рівні минулого року. Незначне поліпшення відбулося у показниках: «доступ до інформації та комунікацій», «свобода вибору та особиста свобода», «доступ до вищої освіти». Водночас незначне погіршення спостерігається у показниках: «особиста безпека» та «толерантність». Найвищий бал, аналогічно до минулого року, мають показники: «харчування та базове медичне обслуговування» (98,47 зі 100) та «доступ до базової освіти» (97,52). Найнижчі показники – «толерантність» (40,52) та «якість навколишнього середовища» (50,37).

Лідером світового рейтингу стала Данія, за якою вишикувалися Скандинавські країни разом з Канадою, Нідерландами, Австралією, Англією та Німеччиною. Слід зазначити, що індикатори доступу до інформації, комунікацій та вищої освіти показують найвищий прогрес. Загалом тренд чотирьох років, протягом яких Deloitte проводить це дослідження, говорить про те, що ситуація у світі, хоч і не так швидко, але поліпшується: зі 128 досліджуваних країн 113 показують прогрес із 2014 р. на 1,37 пункти. Якби світ був країною, він посів би місце між Індонезією та Ботсваною з оцінкою в 64,85 балів зі 100 можливих та поліпшенням у глобальному соціальному прогресі у 2,6 %. З таким показником соціального прогресу світ навряд чи задовольнить цілі ООН зі сталого розвитку до 2030 р.

Загалом світ посувається шляхом соціального розвитку повільніше, ніж можна було б очікувати, особливо порівняно з потенціалом, на який вказує середній показник ВВП на душу населення. Незважаючи на всі успіхи, досягнуті за останнє десятиріччя, найбільша проблема для світу, як і раніше, – це доступ до базових знань (грамотність серед дорослих та зарахування до середніх шкіл).

Як зазначає Майкл Грін, виконавчий директор організації Social Progress Imperative, найскладніші завдання потребують інновацій та інших креативних інтервенцій, щоб зробити соціальний прогрес більш досяжним навіть у країнах з обмеженою ресурсною базою [3].

Доступ до інформації та комунікації та доступ до вищої освіти є рушійною

силою глобального соціального розвитку. Понад 87 % людей у всьому світі є абонентами мобільного телефонного зв'язку, а 95 % живуть у зонах покриття мережами мобільно-стільникового зв'язку. Протягом останніх п'яти років кількість користувачів мережею Інтернет у світі також збільшилася: понад 49 % населення світу використовують Всесвітню мережу, що означає збільшення кількості користувачів більш ніж на 8 % упродовж лише чотирьох років.

За останні чотири роки розширення доступу до вищої освіти посприяло досягненням у сфері соціального розвитку: у 89 країнах світу є університети зі світовим рейтингом (у 2014 р. таких країн було 75). Більшість університетів світового класу розташовані в Європі, Північній Америці та Австралії, проте Східна Азія, Близький Схід та Північна Африка тепер також можуть претендувати на вищу освіту високої якості. У 2014 р. на африканському континенті на південь від Сахари лише країни Південної Африки мали університети зі світовим рейтингом. У 2017 р. у цей список увійшли Гана, Кенія, Нігерія та Уганда.

«У вирішенні комплексних проблем, які переживає суспільство глобально та локально, критична роль належить бізнесу. Саме тому Deloitte співпрацює разом з організацією Social Progress Imperative, щоб наділити громади можливістю інакше подивитися та виміряти те, що є найбільш важливим для успіху та процвітання суспільства, – зазначив Девід Круїкшенк, голова правління Deloitte Global. – Сьогодні лідери бізнесів хочуть краще розуміти, які соціальні сили впливають на формування світу. Я вірю в те, що індекс здатний допомогти лідерам, зокрема в урядових та неурядових організаціях, системно будувати стратегії у напрямі відповідального та сталого зростання шляхом правильної пріоритетизації потреб своїх громад» [1].

Крім розглянутих вище в науковій літературі наведена ще низка методик, спрямованих на оцінювання розвитку складових частин інтелектуального потенціалу – наукової діяльності, інновацій, технологій.

Методика оцінювання місця країни в сучасному науково-технологічному просторі. Ця методика базується на використанні таких агрегованих індикаторів: наукоємність та науковіддача.

Наукоємність оцінюється на основі таких показників: частка витрат на науково-дослідну та конструкторську роботу у ВВП, абсолютна чисельність дослідників, кількість дослідників на 10 000 зайнятих. Показники науковіддачі: показник ВВП на одного зайнятого (продуктивність національної економіки), індекс конкурентоспроможності, розрахований на Всесвітньому економічному форумі, частка високотехнологічного експорту в загальному товарному експорті країни.

Ці агреговані індикатори характеризують більшою мірою стан сфери наукових досліджень, ефективність застосування її результатів, враховується також світова тенденція, пов'язана з інформатизацією, але не береться до уваги повністю система освіти. Ця методика може бути доповненням до вже наявних методів оцінювання інтелектуальної складової частини сучасного розвитку.

Крім розглянутих вище, існують і вітчизняні методи оцінювання інтелектуального потенціалу, проте майже всі вони зосереджені на оцінюванні інтелектуального потенціалу конкретного підприємства.

Отже, обґрунтовуючи зарубіжні та вітчизняні методи оцінювання інтелектуального складника, що відображають, по суті, оцінку становлення економіки знань на рівні країни, необхідно розробляти методику оцінювання показників інтелектуального потенціалу за значенням інтелектуального потенціалу певної статевовікової та професійно-кваліфікаційної групи, що перебуває у функціональній залежності від значення інтелектуального потенціалу територіальної громади, віку, рівня кваліфікації, а також кількості людей, що належать до певної групи зайнятості на цій території. Така методика дозволить

Local Government

визначити значення інтелектуального потенціалу та сформувати вихідну та необхідну матрицю інтелектуального потенціалу громади, виявити їх невідповідність – розрив – і тим самим розробити корекційні заходи щодо його скорочення, що дозволить знизити соціально-економічні втрати в процесі сталого розвитку території.

Список використаних джерел

1. Аналіз індексу соціального розвитку 2017. – Режим доступу : <http://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/research/social-progress-index-2017.html>.
2. Індекс людського розвитку: Україна посіла 88 позицію серед 189 країн. – Режим доступу : <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/presscenter/pressreleases/2018/human-development-indices—where-does-ukraine-rank—.html>.
3. Індекс соціального розвитку 2017. – Режим доступу : <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/research/social-progress-index-2017.html>
4. Поспелова Т. В. Дослідження методик розрахунку індексу людського потенціалу: проблеми та перспективи / Т. В. Поспелова // Вісн. Академії митної служби України. Сер. : Державне управління. – 2010. – № 2. – С. 102 – 106. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamcudu_2010_2_16.

List of references

1. Analiz indeksu sotsialnoho rozvytku 2017. Retrieved from <http://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/research/social-progress-index-2017.html> [in Ukrainian].
2. Indeks liudskoho rozvytku: Ukraina posila 88 pozysiiu sered 189 krain. Retrieved from <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/presscenter/pressreleases/2018/human-development-indices—where-does-ukraine-rank—.html> [in Ukrainian].
3. Indeks sotsialnoho rozvytku 2017. Retrieved from <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/research/social-progress-index-2017.html> [in Ukrainian].
4. Pospelova T. V. Doslidzhennia metodyk rozrakhunku indeksu liudskoho potentsialu: problemy ta perspektyvy. *Visn. Akademii mytnoi sluzhby Ukrainy. Ser. : Derzhavne upravlinnia*. 2010, № 2, pp. 102 – 106. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamcudu_2010_2_16 [in Ukrainian].

Kateryna Sakharova. Methodical approaches to the assessment of intelligence potential of a community

Methodical approaches to the assessment of intelligence potential have been researched, and the possibilities of their application at the community level have been analysed.

According to the author, the available intelligence capacity, high level of intelligence potential create conditions for economic growth of territories, improvement of ecology and quality of people's life. The methods and techniques used to measure one or another degree of intelligence development of the population have been considered: human development assessment, intelligence potential development assessment, methods and techniques to calculate indicators of the «knowledge economy» development: measuring the «knowledge economy» processes, evaluating the index of social development, the method of assessing the place of a country in modern science and technology space. While substantiating the foreign and domestic methods and techniques to estimate an intelligence component, the author claims that it seems necessary to develop a technique for assessing the IP indicators by the value of intelligence potential of a particular gender and professional qualification group, which is functionally dependent on the value of intelligence potential of a community, age, level of qualification, and also the number of people belonging to a certain group of employment in the area. Such a technique will allow forming the initial and required matrix of intelligence potential of a community, reveal their discrepancy – gap – and, thus, develop corrective measures to reduce it, which will result in reduction of the social and economic losses in the process of sustainable development of an area.

Key words: intelligence potential, development, community, assessment of intelligence potential.

Надійшла до редколегії 01.03.19